

Sygnatura akt I C 684/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariola Klimczak

Protokolant: p.o. sekr. sąd. Jarosław Wróblewski

po rozpoznaniu w dniu 26-02-2016r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. S. (1), P. S. (1)**

przeciwko **Gminie S.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki E. S. (1) kwotę 40.000zł (czterdzieści tysięcy złotych), z odsetkami ustawowymi od dnia 5 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda P. S. (1):
  - kwotę 40.000zł (czterdzieści tysięcy złotych), z odsetkami ustawowymi od dnia 5 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty;
  - kwotę 979,00zł (dziewięćset siedemdziesiąt dziewięć złotych), z odsetkami ustawowymi od dnia 19 grudnia 2014r. do dnia zapłaty;
3. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
4. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Koninie) kwotę 4.048,95 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, od uwzględnionej części roszczenia;
5. w pozostałym zakresie kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa;
6. koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami stosunkowo rozdziela i wobec tego zasądza od:
  - a) powódki E. S. (1) na rzecz pozwanego kwotę 1.656,00zł;
  - b) powoda P. S. (1) na rzecz pozwanego kwotę 1.656,00zł;- tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Mariola Klimczak

Sygn. akt I C 684/15

UZASADNIENIE

Powodowie E. S. (1) i P. S. (1) wnieśli o wydanie w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty zobowiązującego pozwaną Gminę S. do zapłaty: na rzecz powodów kwot po 150.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty, na rzecz P. S. (1) dodatkowo kwotę 979,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty, kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 10.800,00 zł na rzecz każdego z powodów, a w przypadku zaś skierowania sprawy do postępowania zwyczajnego powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego ww. kwot. W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że w dniu 20 czerwca 2000 roku R. C. – jako nauczycielka zatrudniona w Szkole Podstawowej w M. - zorganizowała dla uczniów klasy IV zajęcia rekreacyjno-sportowe na boisku Gminnego Towarzystwa Sportowego w M. oraz wyraziła zgodę na grę w piłkę nożną na tzw. boisku bocznym z metalowymi bramkami, mimo że nie były one przymocowane do podłoża. Gdy 11-letni P. S. (2) – syn powodów - w czasie gry złapał się rękoma za poprzeczkę, niestabilna bramka upadła na ziemię, przygniatając głowę chłopca, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci licznych złamań kości czaszki i obrażeń mózgu, co doprowadziło do jego śmierci. Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2002 roku, sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w K. uznał R. C. za winną nieumyślnego spowodowania śmierci syna powodów. Powodowie wskazali, że zgodnie z art. 417 § 1 k.c. jednostka samorządu terytorialnego ponosi odpowiedzialność za szkodę spowodowaną z winy nauczyciela, prowadzonej przez nią placówki oświatowej, wskutek niedopełnienia obowiązków sprawowania opieki i zapewnienia bezpieczeństwa. Odpowiednikiem tego przepisu w odniesieniu do nauczycieli szkół gminnych, jako funkcjonariuszy jednostek samorządu terytorialnego na dzień śmierci syna powodów był art. 420⁽¹⁾ k.c. Za działalność szkoły podstawowej, a także czyny niedozwolone jej nauczycieli wyrządzające szkodę osobom trzecim, odpowiedzialność cywilną ponosi pozwana jako organ prowadzący placówkę oświatową. Ponadto ustalenia wyroku karnego skazującego, co do popełnienia przestępstwa, wiążą sąd w postępowaniu cywilnym (art. 11 k.p.c.), zaś ich roszczenia nie uległy jeszcze przedawnieniu. Jako podstawę prawną roszczenia o zadośćuczynienia powodowie wskazali art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Podali, że byli z synem bardzo związani, a gwałtowne zerwanie tych więzi wywołało trwające do dziś poczucie krzywdy i osamotnienia. Śmierć syna stanowiła do powodów ogromny wstrząs, do dziś nie mogą pogodzić się z niesprawiedliwą utratą syna w tak młodym wieku. Ponadto wyjaśnili, że w związku z pogrzebem powód P. S. (3) zmuszony był zakupić trumnę i ubranie dla zmarłego, wydatkując na ten cel kwotę 979,00 zł, wskazując, że podstawę prawną zwrotu tej kwoty stanowi art. 446 § 1 k.c. Żądanie odsetek ustawowych powodowie oparli o art. 481 k.c. oraz wywiedli z dat skierowania do pozwanej wezwań do zapłaty dochodzonych kwot. Wysokość żądanych stawek zastępstwa procesowego uzasadnili szczególnym charakterem sprawy i nakładem pracy ich pełnomocnika (k. 2-8).

Pozwana Gmina S., w odpowiedzi na pozew, wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń wskazując, że w sprawie nie ma zastosowania art. 442¹ k.c.. W dalszej części strona pozwana wskazała i szeroko argumentowała, iż nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenie z dnia 20 czerwca 2000 roku, gdyż bezprawność zachowania odnosi się do sprawcy czynu zabronionego, którym był nauczyciel. Zdaniem pozwanej, nie jest ona legitymowana biernie w procesie. Tragiczne zdarzenie, w wyniku którego śmierć poniósł syn powodów, nie wynikało z nienależytej dbałości pozwanej gminy o sprzęt sportowy – nikomu w tym zakresie nie postawiono zarzutów. Pozwana zakwestionowała również wysokość żądanych kwot tytułem zadośćuczynienia. W ocenie pozwanej za adekwatne tytułem zadośćuczynienia mogłyby być uznane co najwyżej kwoty po 25.000 zł na rzecz każdego z powodów (k. 65-74).

Na rozprawie w dniu 1 lutego 2016 roku powodowie złożyli spis kosztów, wnosząc o zasądzenie kosztów procesu w wysokości łącznie 14.985,86 zł: koszty zastępstwa procesowego po 7.200 zł, koszty dojazdu pełnomocników 585,06 zł (k. 99).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 20 czerwca 2000 roku R. C., nauczycielka zatrudniona w Szkole Podstawowej w M., gm. S., w woj. (...), zorganizowała zajęcia rekreacyjno-sportowe na boisku miejskiego klubu sportowego. R. C. nie sprawdziła prawidłowości zabezpieczenia bramki do gry w piłkę nożną. W trakcie gry uczeń P. S. (2) huśtał się na bramce,

doprowadził do przewrócenia się bramki na ziemię. Przewracająca się bramka przygniotła głowę ucznia P. S. (2), w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci licznych złamań kości czaszki i obrażeń mózgu, które skutkowały jego zgonem. Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 13 grudnia 2000 roku, sygn. II K (...), uznał R. C. winną przestępstwa z art. 155 kk, polegającego na tym, że w dniu 20 czerwca 2000 r., w M., gm. S., w woj. (...), będąc zatrudnioną w charakterze nauczyciela w Szkole Podstawowej w M. i w związku z czym ciążył na niej obowiązek opieki nad uczniami, nieumyślnie dopuściła do śmierci ucznia P. S. (2) w ten sposób, że podczas zajęć wychowawczych, mimo że znajdujące się tam bramki nie były na stałe przymocowane do podłoża i przez to uczeń P. S. (2) huśtając się na jednej z bramek doprowadził do jej upadku na ziemię, która jednocześnie przygniotła jego głowę, w wyniku czego uczeń doznał obrażeń ciała w postaci licznych złamań kości czaszki i obrażeń mózgu, które skutkowały jego zgonem i za co skazał wymienioną nauczycielkę na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat. Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2003 roku, sygn. XVI Ka (...), utrzymał ten wyrok w mocy (dowód: kserokopia wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 grudnia 2000 roku sygn. II K (...) k. 33-35, dokumenty zawarte w aktach Sądu Rejonowego w K. sygn. II K (...): wyrok Sądu Rejonowego w K. wraz z uzasadnieniem, wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 kwietnia 2003 roku wraz z uzasadnieniem, dokumentacja fotograficzna k. 9-10 akt).

Małoletni uczeń - P. S. (2) w chwili śmierci miał 11 lat, był najmłodszym dzieckiem powodów (powodowie mieli jeszcze starszego syna Ł.). W dniu zdarzenia powódka nie pracowała zawodowo, zajmowała się dziećmi (nie chodziły one wcześniej do żłobka czy przedszkola), powód pracował w kopalni (...), nadto zajmował się gospodarstwem rolnym. Powodowie byli z synem P. bardzo związani. Powód P. S. (1) chodził z synem na grzyby do lasu, wspólnie grali w piłkę i gry planszowe, jeździli na wycieczki rowerowe. Syn P. nie sprawiał rodzicom problemów wychowawczych. Powód P. S. (1) w dniu zdarzenia odebrał telefon ze szkoły, dyrektor poinformowała go, że miał miejsce wypadek i że ich syn P. nie żyje. Powodowie pojechali do szkoły. Na miejscu była karetka pogotowia i policja. Syn leżał przykryty białym prześcieradłem. Na widok zmarłego syna powódka płakała, powód złapał się za głowę. Małżonkowie S. zajęli się pochówkiem dziecka. Powód P. S. (1) wydatkował na zakup trumny kwotę 800 zł, 20 zł za koszulę i 150 zł za garnitur dla zmarłego dziecka. W związku ze śmiercią syna i towarzyszącymi temu stanami emocjonalnymi powodowie nie korzystali z pomocy lekarskiej, powódka zażywała ziołowe leki uspokajające. P. S. (1) przez okres ok. tygodnia korzystał ze zwolnienia lekarskiego, potem wrócił do pracy, aby zająć się obowiązkami. Po śmierci syna powód P. S. (1) chodził smutny, przez ok. pół roku miał kłopoty ze snem. Powódka przez ok. pół roku „zapominała się”, potem jej stan się poprawił. Przez okres kilku lat po zdarzeniu powodowie unikali wesel, imprez, jeździli do kościoła, na cmentarz – najpierw codziennie, potem co niedzielę. Powodowie świadomie podjęli decyzję o poczęciu kolejnego dziecka, choć zdawali sobie sprawę, że nowonarodzone dziecko nie zastąpi im zmarłego. W rok po zdarzeniu powodom urodziła się córka J.. Powódka po narodzinach córki miała więcej pracy, mniej myślała o zmarłym synu. Obecnie powodowie jeżdżą na cmentarz z okazji imienin, urodzin syna, rocznicy jego śmierci. Przechowują zdjęcia zmarłego syna, pamiątkę z jego Pierwszej Komunii Świętej, opowiadają córce J. o zmarłym synu. Bardzo brakuje im zmarłego syna, zwłaszcza w święta. Obecnie starszy syn Ł. ma 29 lat, mieszka z własną rodziną. Córka powodów J. ma 15 lat i mieszka z nimi.

(dowód: kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 32, kserokopie rachunków k. 39-41, zeznania powódki E. S. k. 100v-101, 101v-102, zeznania powoda P. S. k. 101, 102, 103).

Powodowie pismem z dnia 13 czerwca 2014 roku wezwali pozwanego do zapłaty kwot po 300.000,00 zł – w tym po 100.000,00 zł tytułem odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. i 200.000,00 zł z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Pozwany w piśmie z dnia 8 lipca 2014 roku wskazał, iż roszczenia uległy przedawnieniu. Powodowie pismem z dnia 16 lipca 2014 roku wezwali pozwanego do zapłaty ww. kwot w terminie 14 dni. Pismo to zostało odebrane przez pozwanego w dniu 21 lipca 2014 roku. Pozwany pismem z dnia 24 lipca 2014 roku podniósł zarzut przedawnienia roszczeń, a nadto nie uznał zasadności roszczeń. Powodowie pismem z dnia 4 września 2014 roku ponownie wezwali pozwanego do zapłaty ww. kwot. Następnie pismem z dnia 8 grudnia 2014 roku powodowie wezwali do zapłaty dodatkowo kwoty 979,00 zł z tytułu zwrotu poniesionych kosztów pogrzebu, w terminie 7 dni. Pismo to zostało odebrane przez pozwanego w dniu 11 grudnia 2014 roku (dowód: kserokopia pisma z dnia 13 czerwca 2014 roku wraz z dowodem odbioru k. 42-47, kserokopia pisma z dnia 16 lipca 2014 roku wraz z dowodem odbioru k. 48-50, kserokopia

pisma z dnia 24 lipca 2014 roku k. 51, 77, kserokopia pisma z dnia 4 września 2014 roku wraz z dowodem odbioru k. 52-53, kserokopia pisma z dnia 8 grudnia 2014 roku wraz z dowodem odbioru k. 54-55)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: częściowo zeznań powódki E. S. (1) (k. 100v-101, 101v-102), powoda P. S. (1) (k. k. 101, 102, 103) i dokumentów: kserokopii wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 grudnia 2000 roku sygn. II K (...) (k. 33-35), kserokopii odpisu skróconego aktu zgonu (k. 32), kserokopii rachunków (k. 39-41), kserokopii pisma z dnia 13 czerwca 2014 roku wraz z dowodem odbioru (k. 42-47), kserokopii pisma z dnia 16 lipca 2014 roku wraz z dowodem odbioru (k. 48-50), kserokopii pisma z dnia 24 lipca 2014 roku (k. 51, 77), kserokopii pisma z dnia 4 września 2014 roku wraz z dowodem odbioru (k. 52-53), kserokopii pisma z dnia 8 grudnia 2014 roku wraz z dowodem odbioru (k. 54-55), dokumentów zawartych w aktach Sądu Rejonowego w K. sygn. II K (...).

Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów E. S. (1) i P. S. (1) – zarówno złożonych w toku przesłuchania w charakterze świadków, jak i strony powodowej - co do okoliczności, w jakich zostały spisane „oświadczenia” z k. 36-38, gdyż zeznania te są sprzeczne i niespójne. Pozostałym zaś zeznaniom powodów Sąd dał wiarę, gdyż zeznania te są rzeczowe, jasne i logiczne, a nadto znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Poza tym brak było dowodów przeciwnych, które zaprzeczałyby prawdziwości tych twierdzeń ww. osób.

Wartość dowodowa dokumentów zgromadzonych w sprawie nie budziła wątpliwości i nie była przez strony kwestionowana. Wątpliwości Sądu budziły jedynie „oświadczenia” z k. 36-38, przedłożone przez powodów wraz z pozwem, z uwagi na niespójne zeznania powodów w tym zakresie.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawa prawna legitymacji biernej pozwanej gminy za szkodę spowodowaną w dniu 20 czerwca 2000 roku wynika przede wszystkim z art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty, zgodnie z którym (w brzmieniu obowiązującym w dacie zdarzenia) organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Organem prowadzącym Szkołę Podstawową w M. jest zaś gmina S. (i była w dniu zdarzenia).

Przed rozważaniami dotyczącymi kwestii odpowiedzialności pozwanego, należy odnieść się do podniesionego zarzutu przedawnienia. Zgodnie z art. 442¹ § 1 i 2 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Natomiast zgodnie z art. 442 § 1 i 2 k.c. (obowiązującym w dacie szkody), roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Artykuł 442¹ k.c., dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. za 2007 r., Nr 80, poz. 538), wszedł w życie - równocześnie z uchyceniem art. 442 k.c. - z dniem 10 sierpnia 2007 roku. Zgodnie z art. 2 tej ustawy, do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, powstałych

przed dniem 10 sierpnia 2007 roku, a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, stosuje się art. 442¹ k.c..

Zdaniem Sądu, zasadność zarzutu przedawnienia w niniejszej sprawie należy oceniać przez pryzmat art. 442¹ § 2 k.c.: ponieważ zdarzenie, z którym powodowie wiążą swe roszczenie odszkodowawcze, nastąpiło w dniu 20 czerwca 2000 roku, a szkoda wynikła z występku (art. 155 k.k.) popełnionego przez osobę, za którą pozwany ponosi odpowiedzialność (nauczyciela, któremu została powierzona opieka nad dzieckiem powodów), roszczenie o naprawienia szkody nie uległo przedawnieniu przed dniem 10 sierpnia 2007 roku (gdyż do tego dnia nie upłynął obowiązujący poprzednio 10-letni termin przedawnienia roszczenia).

Termin przedawnienia w niniejszej sprawie rozpoczął swój bieg od dnia 20 czerwca 2000 roku i wynosi 20 lat (art. 442¹ § 2 k.c.), a więc wniesienie pozwu w sprawie (lipiec 2015 roku) nastąpiło przed upływem terminu przedawnienia.

Podkreślić także należy, iż art. 442¹ § k.c. będzie mieć zastosowanie wówczas, gdy szkoda spowodowana zostanie przestępstwem niezależnie od tego, czy poszkodowany skieruje swoje roszczenie przeciwko sprawcy przestępstwa, czy przeciwko innej osobie odpowiedzialnej za szkodę (por. wyrok SN z dnia 27 października 2005 roku, sygn. III CK 171/05, Lex nr 346045).

Podstawę prawną odpowiedzialności pozwanej gminy S. stanowi art. 420¹ § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu zdarzenia. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli szkoda została wyrządzona przez funkcjonariusza jednostki samorządu terytorialnego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, odpowiedzialność za szkodę ponosi ta jednostka samorządu terytorialnego, w której imieniu czynność była wykonywana. Przepisy art. 418, 419 i 420 stosuje się odpowiednio. Zapis o odpowiednim stosowaniu art. 418 k.c. obowiązywał tylko do dnia 17 października 1997 r., tj. do czasu wejścia w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 czerwca 2002 r., sygn. akt I ACa 1356/01, OSA 2003/9/45). Od momentu zaś wejścia w życie Konstytucji tj. od 17 grudnia 1997 r. do dnia 31 sierpnia 2004 r. (kiedy to nastąpiła kolejna modyfikacja kodeksu cywilnego w zakresie czynów niedozwolonych) konieczną przesłanką odpowiedzialności funkcjonariusza samorządu terytorialnego na podstawie art. 420¹ k.c. było wykazanie nie winy, lecz jedynie bezprawności działania funkcjonariusza na podstawie art. 417 k.c., stosowanego z mocy odesłania zawartego w art. 420¹ k.c. (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r. - SK 18/2000, stwierdzający niekonstytucyjność art. 418 k.c.).

Niewątpliwie nauczyciel jest funkcjonariuszem w rozumieniu art. 420¹ k.c. (por. wyrok SN z dnia 25 listopada 1997 roku, sygn. III CKN 264/97, OSNC 1998/5/83). Ponadto w wyniku zaniedbania R. C. w dniu 20 czerwca 2000 roku śmierć poniósł syn powodów. R. C. została uznana winną spowodowania śmierci P. S. (2) i skazana wyrokiem z dnia 13 grudnia 2000 roku sygn. II K (...). Ustalenia prawomocnego wyroku karnego skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą zaś sąd w postępowaniu cywilnym (art. 11 k.p.c.). Niewątpliwie także czyn, za który została skazana R. C., został popełniony przy wykonywaniu powierzonych jej czynności zawodowych (opieka nad dziećmi w trakcie wykonywania obowiązków nauczyciela). Tym samym na podstawie wskazanych przepisów odpowiedzialność za skutki zdarzenia z dnia 20 czerwca 2000 roku ponosi pozwana Gmina S..

Powodowie jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia o zadośćuczynienie wskazali art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c..

Rozstrzygając kwestię odpowiedzialności pozwanego w kontekście roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez osoby bliskie zmarłego, Sąd podzielił ugruntowane już stanowisko Sądu Najwyższego, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (por. uchwała SN z 22 października 2010 roku, sygn. III CZP 76/10, Lex

nr 604152, z dnia 13 lipca 2011 roku, sygn. III CZP 32/11, Lex nr 852341, wyroki SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. I CSK 621/10, Lex nr 848128 i z dnia 15 marca 2012 roku, sygn. I CSK 314/11, Lex nr 1164718).

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że spowodowanie śmierci P. S. (2) naruszyło dobra osobiste powodów. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca z pokrewieństwa, podlega ochronie prawnej. Dotyczy to ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Wiąż ta odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny poczucie stabilności, bezpieczeństwa, wzajemne wsparcie, pomoc. Zerwanie tej więzi stanowi zatem naruszenie dóbr osobistych członków tej rodziny.

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepisy prawa nie ustanawiają żadnych kryteriów, na podstawie których winno być ustalane zadośćuczynienie. Wypracowała je natomiast judykatura, a zwłaszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wskazuje ono, że zadośćuczynienie ma kompensacyjny charakter, w związku z czym musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Określenie wysokości zadośćuczynienia powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, m.in. wieku poszkodowanego, czasu trwania cierpień, trwałości i skutków, od rodzaju i stopnia winy sprawcy szkody i odczucia jej przez poszkodowanego (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1999 roku, sygn. I CKN 1145/99, niepubl.; orz. Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 1972 roku, sygn. II CR 57/72, OSNCP 1972/10/183; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1969 roku, sygn. I PR 224/69, OSNCP 1970/6/111).

Śmierć P. S. (2) spowodowała u powodów szkodę na osobie (krzywdę), przeżywaną nie tylko w chwili powzięcia wiadomości o śmierci syna. Wiąż między rodzicami a dziećmi jest jedną z silniejszych więzi międzyludzkich. Zerwanie tej więzi przez śmierć dziecka stanowi trudne do wyobrażenia poczucie pokrzywdzenia i nasilenie cierpienia, trudnego do opisanie. Każdy rodzic ma bowiem prawo do wychowania swojego dziecka, obserwowania jego dorastania, wchodzenia w dorosłość i jak najdłuższego towarzyszenia dziecku w jego życiu. Zdarzenie z dnia 20 czerwca 2000 roku odebrało małżonkom S. możliwość korzystania z tych wartości. Po śmierci syna byli załamani, odczuwali oni przygnębienie oraz smutek, powód miał problemy ze snem, powódka „zapominała” się w codziennych obowiązkach. Z czasem jednak ich stan się poprawił: powód powrócił do pracy, powódka do obowiązków domowych. Powodowie nie korzystali przy tym z pomocy lekarzy, a powódka zażywała jedynie ziołowe leki uspokajające. Powodowie do dnia dzisiejszego nie pogodzili się jednak z tragedią, która ich spotkała. Nadal odwiedzają grób syna, wspominają go, a poczucie straty jest najbardziej obecne w trakcie świąt. Należy też zauważyć, że reakcja taka jest tym bardziej dotkliwa, iż syn w chwili śmierci był zaledwie 11-letnim dzieckiem, a jego śmierć nastąpiła zupełnie nieoczekiwanie.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd uznał roszczenie powodów E. i P. S. (1) za zasadne do kwot po 40.000,00 zł.

Natomiast podstawą prawną żądania przez powoda P. S. (1) odszkodowania jest art. 446 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli skutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. Obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu obejmuje wydatki poniesione zgodnie z lokalnymi i środowiskowymi zwyczajami, a obejmują one przygotowanie pogrzebu, ceremonię i postawienie nagrobku, zakup niezbędnej odzieży żałobnej (wyrok SN z dnia 7 marca 1969 roku, sygn. II PR 641/68, OSNC 1970/2/33).

Sąd za zasadne uznał wszystkie koszty związane z pogrzebem, podane przez powoda, gdyż zostały one wykazane odpowiednimi rachunkami. Na koszty te składają się: koszty zakupu trumny w kwocie 800 zł oraz ubrań dla zmarłego w kwocie 179 zł. Kwoty te nie są wygórowane i nie były także kwestionowane przez stronę pozwaną.

Wobec powyższego, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 40.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty, dodatkowo na rzecz powoda kwotę 979,00 zł wraz z

ustawowymi odsetkami od dnia 19 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty (punkt 1 i 2 wyroku), a w pozostałym zakresie oddalił powództwo jako bezzasadne (punkt 3 wyroku).

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c., zgodnie z żądaniem pozwu. Powodowie skierowali do pozwanego pisma z żądaniem zapłaty dochodzonych pozwem kwot w określonym terminie (art. 455 k.c., zgodnie z którym, jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania). Zadośćuczynienie za krzywdę staje się więc wymagalne po wezwaniu odpowiedzialnego za naprawienie szkody do spełnienia świadczenia. W przypadku żądania zadośćuczynienia termin ten minął w dniu 4 sierpnia 2014 roku. W przypadku zaś odszkodowania pismo z wezwaniem w terminie 7 dni zwrotu zapłaconej kwoty powód P. S. (1) wystosował w dniu 8 grudnia 2014 roku, a zostało ono odebrane przez pozwanego w dniu 11 grudnia 2014 roku. Zasadne jest zatem za zasądzenie odsetek od dnia 18 grudnia 2014 roku.

W punkcie 4 wyroku Sąd – na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1025 ze zm.) - nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Koninie) kwotę 4.048,95 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części roszczenia, zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu. Natomiast w pozostałym zakresie Sąd - na podstawie art. 113 ust. 4 ww. ustawy - z uwagi na korzystanie przez powodów ze zwolnienia od kosztów sądowych kosztami tymi obciążył Skarb Państwa.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490), zasądzając od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwoty po 1.656,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd nie znalazł podstaw, aby uwzględnić na rzecz strony powodowej koszty zastępstwa procesowego w dwukrotnej wysokości stawki minimalnej, przewidzianej przepisami ww. rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku. Stosownie do art. 109 § 2 zdanie drugie k.p.c., przy ustalaniu wysokości kosztów poniesionych przez stronę reprezentowaną przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Stawki opłat za czynności radców prawnych określa ww. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku. Według § 2 tego rozporządzenia, podstawę zasądzenia opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-4, przy czym opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. W świetle tych unormowań nie ulega wątpliwości, że podstawę zasądzenia opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozporządzeniu; jeżeli natomiast przemawia za tym niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy oraz jego wkład w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, wówczas sąd może zasądzić opłatę wyższą. W ocenie Sądu, za zasądzeniem opłaty w wysokości przewyższającej stawkę minimalną nie przemawia ani nakład pracy pełnomocnika strony powodowej, który nie odbiegał od przeciętnego, ani długotrwałość procesu, ani charakter sprawy, nie odznaczający się szczególnym stopniem skomplikowania pod względem prawnym i faktycznym.

/SSO Mariola Klimczak/